

İŞİN SONUNU DÜŞÜNMEK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, ve şefîi'l-müznibîn... Tâci ruûsinâ ve tabibi kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasîli ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا
فَأْمُضِهِ وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَانْتِهِ

(ابن مبارك فى الزهد عن أبى جعفر عبد الله بن مسور الهاشمى مرسلًا)

RE. 29/1 (İzâ eradte emran fetedebber âkıbetehû, fein kâne hayran feemdihî, ve in kâne şerran fe'ntehi.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl. ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ'nın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikramı dünyada, ahirette üzerinize olsun... Allah iki cihan saadetine cümlelerinizi nâil eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup taallüm etmek, tefeyyüz etmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, başta Peygamber SAS Efendimiz'in rûh-ı pâkine hediye olmak üzere ve onun cümle ashâb-ı güzîninin, etbâının, hasseten Peygamber Efendimiz'in vekilleri, vârisleri ve ümmetin mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin, sâlihlerin, evliyâullahın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına;

Beldemizi fethedip bize yadigâr ve emanet bırakmış olan Fatih Sultan Mehmed Hân Hazretleri'nin ve mübarek ordusu mensubu gazilerin, şehidlerin; içinde ibadet ettiğimiz şu camiyi bina etmiş olan ve zaman zaman tamir edip genişletip hizmette devamını sağlamış olanların ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Kitabı yazan, hadîs-i şerîfleri toplayan, Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin Hocamız'ın, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid-i Bursevi Hocamız'ın, bu hadîs-i şerîfleri nakil ve rivayet eden râvîlerin, alimlerin, fazılların

kâmillerin ruhları için; bizim de dünya ve âhiret saadet ve selâmetimiz için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup ruhlarına bağışlayıp öyle başlayalım!

.....

a. Abdullah ibn-i Mübarek Hakkında

Okuduğumuz hadîs-i şerîflerin metin ve kaynaklarını merak edenler olur. Hem onlar için, hem de kayda geçsin diye söylüyoruz. Bu hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabınının 29. sayfasındadır. 1. hadisten itibaren aşağıya doğru okuyabildiğimiz kadar okuyacağız. Geçen hafta 28. sayfayı bitirmiştik.

Birinci hadîs-i şerîfi Abdullah ibn-i Mübarek rivayet etmiş. Abdullah ibn-i Misver RA'dan.

Hadisleri kitabında derc etmiş olan bu Abdullah ibn-i Mübarek'i çok seviyorum. İnsan herkesi sever de bazılarını tanıyınca daha çok sever. Tanımadığı pek çok iyi insan olabilir, ama tanıdıklarından bazısını çok sever, ona gönlü akar. Abdullah ibn-i Mübarek bizim için örnek bir insan.

Nasıl örnek bir insan?

Dört dörtlük bir insan... Dört dörtlük tabiri bir mûsikî tabiridir ama yüzde yüz, çok güzel bir nümune... Mübarek bir insan. Babasının adı gibi kendisi de mübarek. Kendisinin adı Abdullah,

babasının adı Mübarek. Ama Mübarek oğlu mübarek... Allah şefaatine erdirsin... Bu şahsın hayatını öğrenmenizi isterim. Gençlerimiz onun

hayatını örnek alsın.

Neden?

Bir kere bu zât birinci sınıf silahşör. Şövalye, kahraman. Tabii şövalye hıristiyanların. Onlar da bâtil dinlerine hizmet etmek için teşkilatlar kurmuşlar. Asırlar boyu devam etmiş. Onların da kendilerine göre tarikatları, mezhepleri var. O tarikatları ve mezhepleri için de göğüslerine haç işareti yapıp bizim dedelerimize çok saldırmışlar, çok savaşlar yapmışlar. “Haçlı savaşları” diyoruz. “Rodos şövalyeleri” filan var. Onlar belli tarikatların müntesipleri. Hıristiyanların belli yollarının temsilcileri; kimisi Fransisken papazı, kimisi daha başka bir yerin. Böyle isimleri var. Bellerinde silah, göğüslerinde haç kilisenin adamı, hepsi de savaşçı... Müslümanlarla savaşıp onları yok etmeye uğraşmışlar.

Bizim dedelerimiz de kimseye aldırmamış. Can verirse şehid oluyor, memnun; yenersen gazi oluyor, galip oluyor, yine memnun... Bu işte zarar yok. Neresinden baksan her ikisi de kâr. Onun için salıvermişler hatta.

Aslan Yürekli Rişar diye adlandırılan bir İngiliz şövalyesi var. Adam toplamış, Kudüs’e gelmiş. Bizim müslümanlar onu yenmiş. Komutan onu salıvermiş.

“—Seni bırakıyorum. Sen iyi bir savaşçısın, meşhur bir insansın. Seni bağışladım. Git, memleketine dön daha başka ordular topla, yine gel!” demiş.

Yani, “Seni bırakıyorum. Bir daha benimle

savaşma!” demeye tenezzül de etmiyor. Çünkü biz yaptığımız işi Allah için yapıyoruz.

Sadece camideki zamanı değil müslümanın 24 saati ibadettir. Sabahleyin besmele çeker;

“—Çoluk çocuğuma helal lokma kazanayım, kimseye muhtaç etmeyeyim, kazandığım paraların fazlasını da hayır hasenât yapayım, sadaka-i câriyem olur; cami yaparım, çeşme yaparım.” diye besmeleyi çeker, işine gider.

Sabahtan akşama kadar ibadette gibi sevap kazanır. Nûr Sûresi’nde buyuruyor ki Allah-u Teâlâ Hazretleri:

رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ
الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ
الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

(النور: ٣٧)

(*Ricâlün lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey’un an zikri’llâhi ve ikâmi’s-salâti ve îtâi’z-zekâti yehâfûne yevmen tetekallebu fîhi’lkulûbü ve’l-epsâr.*) “O mescidlerde öyle adamlar, öyle bahadırlar, ibadet ehli öyle kimseler vardır ki, ticaret, alışveriş onları Allah’ı anmaktan ve namaz kılmaktan, zekât vermekten alıkoymaz. Onlar gözlerin, gönüllerin ters yüz edileceği o korkunç hesap gününün dehşetinden titrerler, hareketlerini ona göre ayarlarlar.” (Nur, 24/37)

Alışverişten, ticaretten dolayı Allah’a ibadetinden kalmaz. Böyle mübarek insan.

Evlenir, sevap kazanır; ticaret yapar, sevap kazanır; gazâ eder, sevap kazanır; camiye gelir, sevap kazanır; uzlete çekilir, sevap kazanır; halvete girer, sevap kazanır; zikir yapar, sevap kazanır.

Mü'minin uykusu bile ibadettir. Mü'min yatsı namazından sonra abdestini alıp yatar, uyur; Allah ona "Bütün gece ibadet etmiş." sevabı yazar. Sabah ve yatsı namazını camide kılar; "Bütün gecesini gündüzünü ibadetle geçirmiş." gibi sevap yazar. Bizim dinimiz bulunmaz bir cevher. Doldurmuşuz ceplerimizi cevherlerle; her tarafımız cevher dolu, kıymetini bilmiyoruz.

Abdullah ibn-i Mübarek'ten söz açıldı. İyi insanların anıldığı yere rahmet inermiş. Zaten Allah'ın rahmetinin indiği yer ibadethâneler, camiler. Ama bir de iyi insanları anıyoruz.

Bu benim babamın oğlu mu? Değil. Sizin tanıdığınız bir insan mı? Değil.

Ama biz onu Allah için seviyoruz. Allah için sevmek de sevap.

"—E hocam, o zaman herkesi sevelim."

"—Yok! Allah için kızmak da sevap..."

Sevmek de var kızmak da var. Müslümanlık tek taraflı değil; Müslümanlık topal değil, çolak değil. Müslümanlık iki taraflı; Allah için sevmek var, Allah için kızmak var. Mü'min kardeşine yumuşak davranmak var, edepsiz kâfire sert, kahramanca durup direnmek var. İslâm böyle...

Hakkı dobra dobra söylemek var; icap ederse kendi haklarını affetmek var, bağışlamak var.

Ama adaleti yerine getirmek için santim milim yerinden oynamamak da İslâm'da...

“—Eğer Allah'ın hükmüne razı olmazsa padişahı hançerlerim.” diye minderinin altına hançer saklamış olan kadılar yetişmiş bizim ecdadımız içinden.

Padişah Allah'ın hükmünü hele bir dinlemesin! Onu nasıl hançerlerim diye minderin altına hançer saklamış.

Onun için İslâm iki taraflıdır. İslâm hayat dinidir; palavra dini, edebiyat dini değildir.

“—Hıristiyanlık sevgi dini” diyorlar.

Sevgi diniydi de Haçlılar niye üstümüze saldırdı? Niye buraları yaktılar, yıktılar?

Sadece bizi yakıp yıkmadılar. Daha İstanbul fethedilmeden önce Bizans'ta Ortodoks hıristiyanlar varmış. Haçlılar gelmişler buraya bir girmişler; Ayasofya'yı bile soyup soğana çevirip götürmüşler. Altın heykelleri ve saire her şeyi almışlar, gitmişler. Hıristiyan hıristiyana bile zulmetmiş.

Hani Hıristiyanlık sevgi diniydi?

O, işin propaganda tarafı, laf tarafı. Hele sen bak; hıristiyanların ne kadar zulümler yaptıklarını, misyonerlerin başka ülkelerde yaptıklarını bir gör bakalım.

Laf lafı açıyor; Türkiye'de geçen gün gazetede gözüme takıldı. Muhterem kardeşlerim!

İnsan gözünü açıp da kafasını çalıştırırsa çalıştırır; çalıştırmazsa önüne gelen onu aldatır.

Şimdi bizim memlekette “Anarşi oluyor.” diye “insan hakları” diye kıyameti koparıyorlar.

Yurt dışında, İsviçre'nin Bale şehrinde yıl başında Türkler bir kahvede toplanmış, 40-50 kişi; silahlı soyguncular gelmiş, hepsini yatırmış, soymuşlar.

Nerede olmuş bu?

İsviçre'nin Bale şehrinde... Güney Doğu Anadolu'da değil. Demek ki yerine göre onlarda anarşiyi engelleyemiyorlar.

Ama bizim Türkler niye orada soyuldu?

Yılbaşında eğlenmeye gider misin? O anarşisti gönderen Allah CC, onları cezalandırmış. Allah cezalandırmış. Her şey Allah'tan. Fayda da Allah'tan, zarar da Allah'tan. Hayat da Allah'tan, ölüm de Allah'tan; o ayrı. Kendileri başkalarını öldürürler, öldürürler, öldürürler; bir şey yok. Ama müslümanlar bir şey yaptı mı ayağa kalkarlar. Gazeteler yazar, radyolar söyler. Propaganda gücüyle dünyayı yerinden oynatırlar.

İslâm öyle değil! İslâm dobra dobra bir din, hayat dini. Evet sevgi var. Kime karşı? Hakka karşı, hayra karşı, Allah'a karşı, Rasûlüllah'a karşı, Kur'an'a karşı, imana karşı, mü'min insanlara karşı hep sevgi var. Sevginin yanında ne var? Buğz da var, düşmanlık da var. Kime karşı? Arsıza, yüzsüze, hırsıza, kâfire, edepsiz, zalime karşı.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:¹

¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed

أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

(د. ه. عن أبي سعيد حم. ه. طب. عن أي أمانة ن. عن سمرة حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسل)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkun inde sultânin câir*) “Cihadın en üstünü, zalim hükümdarın karşısında hak sözü dobra dobra, çatır çatır söylemektir.” Söyleyebiliyor musun?

Bilmem neredeki, bilmem hangi toplantıya kaç kişi katılmış:

“—Harp olsun mu olmasın mı?” diye.

Hepsi boyun eğmişler; “—Olsun!” demişler.

Çıksana; “Müslüman müslümanla harp etmez.” diye söylesene! Söyleyememiş! Nerede cihad? Kimi aldatıyorsun? Niye “Müslüman müslümanla

ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hâmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'lCa'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *elEhâdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Târik ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.198, no:3981.

harp etmez.” diye ortaya ıkamadın? “Olmaz! Bunu sulhen halledin, İslâm lkeleri harap olacak.” niye demedin?

Bak, bütün Irak harap oldu. Hl ocuklar ölüyor. Harbi sulhen nleseydin, tedbirleri alsaydın, “Harp istemiyoruz!” deseysin.

Politik kuvvetler hocaları, hacıları, yurdun içinden dışından insanları topluyor. Bizim memleketten de delegeler gitmiş.

“–Saddam Kuveyt’e saldırdı; harp edelim mi?”
El-cevap:

“–Edelim!”

Edelim ama kalkıp da bir söylesene:

“–Olmaz, müslüman müslümanla harp edemez! Bunun bir delili, mezhebi yok. Buradan bir kurşun atıp bir müslüman kardeşimi öldürdüğüm zaman ben katil olurum. Ölen de öldüren de cehenneme gider. Olmaz böyle şey!” desene.

“–Denmez!” Neden?

“–Ortam müsait değil!” öyle şey olur mu?

İslâm’da her şey dobra dobra. En kuvvetli cihad o oluyor; yani söylemek. Böyle serbest yerde, dağ başında, piknik meydanında “Cihad yapıyorum.” demek kolay. Hadi bakalım orada söyle!

Onun için bu mübarek zâtı, Abdullah ibn-i Mübarek’i çok sevdiğim için, her fırsatta yerine getirip cemaate anlatıyorum.

Mecmualarda da hayatı hakkında bilgiler ıktı. Ama ben hayatını bir kitap haline getirip

neşretmeyi de istiyorum. Birisi çıksa yapsa iyi olur.

Bazı kardeşlerimiz lep demeden leblebiyi anlıyor. Bizim ağzımızdan bir söz çıktı mı, bakıyorum hemen yapmışlar; getiriyorlar. Gençlere dedim ki:

“—Şu takvâyı öğrenin!”

Hatta “Takvâyı iyi öğrensinler.” diye “Her biriniz takvâ konusunda bir kitap yazsın!” dedim. Çünkü insan yazarken öğrenir. Kaç tane çocuk güzel dosya kâğıdı tez hazırlamış;

“—Buyurun hocam!” dedi.

“—Geç getirdim hocam.” diye kimisi özür diledi.

Takvâ ile ilgili birer dosya getirdiler. Kimisi anlıyor, dinliyor ve tutuyor.

Abdullah ibn-i Mübarek bir numaralı mücahid, silâhşör. Çarpışmış ama sıradan bir çarpışma değil. Ben de giderim savaşa; iki tane kılıç vururum ama karşımdaki düşman benim kılıcımı yere düşürür, kalkanımı parçalar, beni tepeler.

Neden? Ben acemiyim, savaşı bilmiyorum. Bu öyle değil! Abdullah ibn-i Mübarek film kahramanı gibi bir kimse. Önüne kim çıkarsa deviren bir insan. Birisini deviriyor, ikincisini deviriyor, üçüncüsünü deviriyor, dördüncüsünü deviriyor. Öyle bir insan, silahşör. En başta gelen vasfı bu değil. En başta gelen vasfı; hadis alimi olması.

Muazzam bir hadis alimi. Devrinin İslâm âleminin “Şark tarafının en büyük alimi” diye tanınmış. En büyük alim. Çok güzel hadis kitapları toplamış.

Bak bir hadisini, “Abdullah b. Mübarek’in kitabından” diye bizim Gümüşhaneli Hocamız kitabına almış, *Kitâbü’z-Zühd ve’r-Rakâik* diye bir eser yazmış. Alim.

Ondan sonra eşsiz, emsalsiz, bir cömert adam. Cömert olmadan da olmuyor.

Cömertliğin üç çeşidi var: Mal cömertliği, ten cömertliği, can cömertliği...

Mal cömertliğinde mal veriyorsun. “Al kardeşim!” diyorsun, cebine koyuyorsun. Bağış...

Ten cömertliği, hizmet; vakit veriyorsun, gayret ediyorsun, pervane gibi dönüyorsun, hizmet ediyorsun.

Bir arkadaşımız bir yere gitmiş. Oradan medihnâmesi geldi, sevindim. Pervane gibi hizmet etmiş, herkesin gönlünü kazanmış. Aferin! Derviş, hizmet ehlidir.

Üçüncüsü, can cömertliği. Allah yolunda gerekirse canını da verirsin. Savaş oldu, çarpışma oldu; canını verirsin, ne olacak? Can zaten bir emanet. Allah yolunda vermeyeceksin de nerede vereceksin!

Acıyorum; bilmem hangi gazinoda, yılbaşı gecesinde kavga olmuş. İçki masasında birisi ötekisini öldürmüştü. Acıyorum; işte can verişin bir tarzı. Yazık! Yılbaşında, içki masasında, içkili gazinoda.

“—Ne şehid oldu ne gazi, haybeye gitti Niyazi.” derler. Tekerleme olarak söylüyorlar. Haybeye gidiyor. Haybe ne demek? Boş, zarar...

Haybeye gitti. Neden?

Camide ölseydi; camide ölmenin bir şerefi var. Allah yolunda ölseydi şehid olacaktı, hesap sorulmayacaktı. Normal eceliyle ölseydi gene nötr bir şey olacaktı. Sen içki masasında öteki masayla kavga et! Allah'a sığınmamız lazım. Allah cümlemize hüsn-ü hâtimler nasib etsin...

Bu zât-ı muhterem hem büyük alim hem cömert hem kahraman bir mücahid... Demek ki mal cömertliği var, ten cömertliği var, can cömertliği var; hepsi var. Çünkü İslâm'ın ruhunu anlamış. Anlamış ve veriyor.

“—İnsan kendi kazandığı parayı niye başkasına versin yahu?” Vermez. Aptal mı?

“—Ben kazandım, ben ter döktüm; herkes çalışsın.” der. Avrupa öyle diyor, kapitalist sistem öyle diyor:

“—Herkes kazansın, bana ne?”

Babasına bile vermiyor, kimseye vermiyor. “Alman usulü” diyor, bilmem ne diyor.

Biz öyle demiyoruz. Biz kendi kazandığımızı veriyoruz. Ramazan geldi mi ooh beleşten yaşarsın; hiç masraf etme, gel bizim camiye, git başka yere, herkes sofrasını açıyor, “Buyurun!” diyor, yemek veriyor.

Eskiden paşalar diş kirası da verirmiş. Biz o kadar cömertlik yapamıyoruz. Gelene “Ağzın yoruldu, benim yemeklerimi yedin.

Dişlerini ben kiralamış olayım. Al şu kadar da bahşiş.” diye “diş kirası” olarak para da verirmiş. Adı da öyle, latifesi de öyle...

Cömert; aynı zamanda büyük mutasavvıf

Abdullah ibn-i Mübarek. Derviş; ma'rifet ehli, takvâ ehli bir insan. Mâneviyat yolunda, ârif, evliyâdan... O tarafı da olan, hem evliyâ hem komutan, hem kahraman, hem alim, hem zengin, hem cömert...

Daha ne istiyorsun? Keşke müslümanların hepsi böyle olsa... O zaman İslâm âleminin karşısında kim durur? Kimse duramaz.

Böyle bir insan.

Hadîs-i şerîfi ondan aldığı için, ilk önce onun hakkında izahat verdim. Allah bizi de cömert, takvâ ehli ve mücahid eylesin... Allah bizi de alim, fazıl, kâmil kul eylesin... Allah böyle kimselerin şefaatine nâil eylesin...

İmam-ı Âzam Efendimiz'in de elini öpmüş; onu da görmüş. Küçükken bu zât-ı muhteremi babası Kûfe'ye kadar getirmiş. İmam-ı Âzam Efendimizin de duasını almış bir kimse. Böyle bir zât.

Abdullah ibn-i Mübarek'i biraz ilginiz çekilsin diye anlattık. "İşte evlatlarımızı böyle yetiştirelim. Olabilirsek kendimiz de böyle olalım." demek istedik.

b. Yapacağın İşin Sonunu Düşün!

Şimdi, rivayet edilen hadîs-i şerîfe geliyoruz. Efendimiz SAS şöyle buyurmuş:²

² Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.14, no:41; Ebû Ca'fer Abdullah ibn-i Misver el-Hâşimî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.99, no:5676; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.327, no:25020.

إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا
فَأْمُضِهِ وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَانْتَهُ

(ابن مبارك فى الزهد عن أبى جعفر عبد الله بن مسور الهاشمى مرسل)

RE. 29/1 (*İzâ eradte emran fetedebber âkıbetehû, fein kâne hayran feemdihî, ve in kâne şerran fe'ntehi.*)

(*İzâ eradte emran*) “Bir işi yapmak istediğin zaman.”

Herhangi bir iş, herhangi bir faaliyet. İlla ticarî bir iş değil. Günlük hayatta herhangi bir teşebbüs. Meselâ, diyelim ki:

“—Filanca hastayı hastanede ziyaret edeyim mi, etmeyeyim mi?”

Bu da bir faaliyet. Herhangi bir iş dediğimiz zaman ticarî işi kastetmiyoruz. İnsanın günlük hayatında yapabileceği her şey. Emir, iş, herhangi bir iş. Yoksa sadece ticarî faaliyet değil.

“—Herhangi bir işi yapmak istediğin zaman, (*fetedebber âkıbetehû*) âkıbetini tedebbür eyle, tefekkür eyle, düşün!”

Tedebbere, Arapça’da işin arkasını düşünmek demek.

“—Tamam ben bu işi yapacağım ama bunun arkasında acaba ne olur? Bir de sonucu hesaplayayım.” diye âkıbetini düşünmek.

Hani marangozun eline kereste geçince; “Şimdi ben bunu cart curt cart curt keseceğim ama bir

bacağı kısa olur, orasına yetmez,

burasına yetmez, ziyan olur.” diye düşünüyor, oturuyor; her şeyi önceden ölçüyor, biçiyor.

Terzi kumaşı masasının üstüne yayıyor. İlk önce sabunlu tebeşirle bir çiziyor; “Şuradan keseceğim, şurasından şunu çıkarırım.” diye düşünüyor. Kesmeden evvel “Kesersen ne olur?” diye bir hesap yapıyor. Ona göre “Sana bundan bir şey çıkmaz kardeşim, al bu kumaşını.” diyor. Her şeyin öyle akıbetini düşünmek lazım.

“—Ben kalkacağım şimdi bu adama bağıracağım ama işin sonu ne olur? Bu adam beni sinirlendiren bir laf söyledi. Kalkayım burnunun ortasına bir yumruk vurayım ama sonu ne olacak?”

Sonu karakol. Ondan sonra ahirette de;

“—Niye burnuna vurdun, niye kanını döktün?” diye çeşitli hesaplar var.

“—Yapacağın bir işi yapmadan evvel akıbetini düşün! Yani prova ve proje yap, önceden düşün!”

(*Fein kâne hayran feemdihî*) “Eğer sonu, akıbeti hayırlı olacaksa yap!”

Sen bir işi yapıyorsan âkıbet önemli, sonuç önemli. “—Ben şimdi savaşa gideceğim ama bu işin akıbeti ne?”

“—Belki ölürüm. O zaman kaytarayım, askerden kaçayım, gitmeyeyim.”

“İyi ama hepsini düşün. Eğer gidersen Allah yolunda savaşırsan, savaştığın zaman ölürsen, şehid olursun; kalırsan gâzi olursun. Eğer

gitmezsen, ordudan kaçarsan, yapılan da Allah yolunda bir savaşa, en büyük günahlardan birini işlemiş olursun.”

Çünkü Allah yolunda olan bir cihaddan kaçmak;

الْفِرَارُ يَوْمَ الزَّحْفِ

(*El-firâru yevme'z-zahfi*) “Savaş anında cepheden kaçmak en büyük günah.”³

Bizim dedelerimiz hiç kaçmamış, düşmana arkasını dönmemiş, daima yüzünü dönmüş, gerilememiş. İnsan kaçarken düşmana arkasını döner; öyle şey yok! Onlar bir adım bile gerilememiş; çarpışmış çarpışmış, çarpışmış... Ölürse şehid olmuş. Kaçmak hem günah, hem de divan-ı harbe verilmek, muhâkeme edilmek, asılmak ve saire var.

İçki içiyor. Tabi içerken bir zevki var. Haram, içmemesi lazım; içtikten sonra günahı var, cezası var... Meselâ, arkasından araba kullanacak; arabayı vurur, kaza yapar. Adam sarhoşsa bile “Yok, şimdi içmem; araba kullanacağım.” diyor.

Neden? Âkıbetini düşünüyor.

İşin sonu, âkıbeti hayırsa o işi yap!

(*Ve in kâne şerrehû te'ntehi*) “Eğer hayır değilse o zaman kes, bırak, yapma! Kendi kendini men et, yapmaktan vazgeç, yapma, bırak.” denmiş oluyor.

³ Neseî, *Sünen*, c.XII, s.361, no:3944; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.413, no:23553; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.178, no:1144; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Efendimiz SAS bize çok umumi, her işte kullanacağımız bir kaide söylemiş oluyor. Demek ki biz müslümanlar bir işi yapacağımız zaman, şöyle bir düşünmemiz lazım. Önce niyet lazım. Bir işi yapıyoruz ama neden yapıyoruz?

Namazda niyet, oruçta niyet, her şeyde niyet lazım! İşlerde de niyet önemli. Mesela sofraya oturduğu zaman;

“—Niyet ettim yemek yemeğe; kuvvet olsun ibadete taate...” diyor.

Yemeği neden yiyor?

“—İbadetime, taatime kuvvet olsun.” diye yiyor.

Yemeğe başlarken *eûzu-besmele* çekip başlamak.

“—*Eûzü*'yü niye çekiyor?”

“—Şeytan işin içine karışmasın, ortalığı karıştırmasın, günaha döndürmesin.” diye.

“—Yâ Rabbi! Şu mel'un benim işime karışmasın! (*Eûzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm*) Bu huzur-u ilâhîden tard olunmuş, kovulmuş, taşlanmış şeytandan Allah'a sığınırım.”

Çünkü ondan yakayı paçayı kurtarmak kolay da değil.

Çare? Allah'a sığınmak. “O şeytan-ı racîmden Allah'a sığınırım.” diyoruz; bir.

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*) “Allah güç versin, kuvvet

versin. Rahman ve Rahim olan Rabbimiz bu işi

yapmamda yardımcı olsun.” demiş oluyoruz.

Onun adıyla başlıyorsun. Ne güzel! İşe başlarken niyet edeceksin. Ondan sonra *besmele* çekeceksin. Tabi âkıbetini düşüneceksin, ondan sonra başlayacaksın. Her işimizi bu çizgiler içinde yapacağız.

İşe başladığı zaman *besmele* çekecek; bir... Allah’a hamd edecek; iki... Peygamber Efendimiz’e ve âline salât-u selâm edecek; üç... Besmele, hamdele, salvele, dua...

Salvele ne demek? Salât ü selâm getirmek demek.

Dua da Peygamber Efendimiz’den sonra onun yolunda yürüyen ashabına, etbâına, salihlere, evliyâullahıya dua etmek. Böyle başlanırsa iyi olur. Besmelesiz bir işe başlandı mı sonu fena olur. İnsan evlenirken besmele çekecek, zifafa girerken besmele çekecek.

Allah’tan her şeyin hayırlısını isteyecek, sonunu da iyice düşünecek; sonu hayırlıysa yapacak. Zaten niyet ondan sonra teşekkür ediyor. Bir kere niyeti iyi olacak:

“—Ben müslüman olarak Allah’ın rızasına uygun işleri yapmaya, rızasına uygun olmayan işleri de yapmamaya niyetlendim.”

Hepimizin ana zihniyeti, kafasındaki temel bu olacak.

“—Arkadaşım! Benim hayattaki felsefem şu. Ben Allah rızasına uygun olan her işte varım, Allah’ın rızasına aykırı hiçbir işte yokum. Beni oralarda hiç bekleme, oralara çağırma; gelmem.”

“—Kârlı arkadaş! Çok büyük menfaat var. Milyonların sahibi olacaksın, sarı renkli bir Mercedes’in olacak.”

“—Olsun! Allah’ın rızasına aykırıysa istemem.”

“—İstemem dünyayı, istemem fâni lezzetleri, istemem haramları, haram keyifleri, nefsanî şehvâtı ve saireyi.”

İnsan onları bir tarafa bırakacak, yaptığı her işi Allah için yapacak. Aldığını Allah için alıyorsa, verdiğini Allah için veriyorsa, sevdiğini Allah için seviyorsa, kızdığına Allah için kızıyorsa, sözünü Allah için söylüyorsa, işini Allah için yapıyorsa işte imanını kemâle erdirmiş insan budur.

Böyle yapmıyor; lambur lumbur, paldır küldür davranıyorsa...

Biz fakülteye talebe alacağımız zaman imtihanla alırdık,

mülâkat da yapardık. Sorardım;

“—Niye geldin bu fakülteye, ne yapmak istiyorsun?” Herkes bir laf söylüyor. Niyet önemli.

Talebelik yapıyorsun ama niye yapıyorsun? Üniversiteye gidiyorsun ama niye gidiyorsun? Falanca fakülteye girdin ama neden girdin?

Niyet çok önemli. Her şeyi Allah rızası için yapacak bir seviyeye gelmemiz lazım! Eğer o seviyede değilsek, o zaman Allah için yapılmayan bir şeyde sevap da olmaz, hayır ve bereket de olmaz. Bu ana temel zihniyeti içimize yerleştirelim ve kendimizi küçüklükten beri her işimizi bu esaslara göre yapmaya alıştıralım.

Hiç ummadığın şeylerde bile düşünürsen çok tatlı sonuçlar çıkar.

Ben eskiden yemeği düşünmezdim. “Yemeğe; ibadete taate kuvvet kazanmak için oturuyorum.” diyen zâtı görünceye kadar düşünmüyordum.

“–Yemek niye yenir?”

“–Yeriz ya işte! Karnımız acıkınca yemek yeriz.”

“–Olmaz! Yemeği ‘Güçleneyim, kuvvetleneyim de Allah’a iyi ibadet edebileyim.’ diye yiyoruz.”

Yememiz de Allah için.

“–Pekiyi, Ramazan’da veyahut pazartesi perşembe günü niye yemek yemiyorsun?”

“–O zaman da Peygamber Efendimiz oruç tutmayı tavsiye etmiş de ondan tutuyorum.”

Neden?

Peygamber Efendimiz’e uymak arzusundan. Bak icabında nasıl yemekten vazgeçiyor, icabında yemeği ne niyetle yiyor.

“–Evleneceğim ben.”

“–Niye?”

“–Evleneyim de Allah bana bir çocuk versin, onu güzel bir müslüman olarak yetiştireyim ki dillere destan olsun. Abdullah ibn-i Mübarek gibi yetiştireyim!”

Tamam niyet güzel, hâlis. Ne güzel! Kimisi öyle yapmıyor. Gidiyor birisiyle bir hayat ortaklığı kuruyor, ondan sonra da başlıyor şikayetler.

Bize bin bir tane şikâyet geliyor:

“—Hocam karımdan illallah! Şöyledir, böyledir, bilmem ne. İşte evlenmiş bulunduk bir kere...”

Sevmiş bulundum güzelim gayrı ne çâre!

dediği gibi şairin. İlk önce gözü kapalı; aldanıyor, evleniyor. Ondan sonra aklı başına geliyor, tevbekâr oluyor; namaza oruca başlıyor. Sakal bırakacak, kadın karşısında; “—Bırakma!” diyor.

Hacca gidecek, kadın karşısında;

“—Gitme!” diyor. Fesübhanallah!

“—Hanım başını kapat!” “—Kapatmam!” diyor.

İş yerinde tanıştığım kimselerden böyleleri var. Birisine karısı demiş ki:

“—Benim saçıma başıma karışma!” O da:

“—Pekiyi...” demiş.

Olur mu? Olmaz! Neden?

Bizim dinimizde erkek evin reisidir.

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

(النساء:٢٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ'*) “Nikâhta, evlilikte erkekler kadınların âmiridir, yöneticisidir ve mes'ulüdür.” (Nisâ, 4/34) buyrulmuştur.

Öyle kuru kuruya bir yönetim üstünlüğü, efelik satmak değil; koruyacaksın, yöneteceksin, besleyeceksin, doyuracaksın, giydireceksin. Her şey senin omuzunda. Allah bir salâhiyet veriyor ama sorumluluklarla beraber veriyor.

“—Pekiyi, tamam hanım, senin dediğin olsun; sen başını aç, bende bu işe razıyım, bende bu evliliğe devam ediyorum.” demek olur mu?

Öyle şey olmaz!

“—Hanım! Bu baş kapanacak, başka çaresi yok. Allah’ın emri bu... Evlendiğimiz zaman bu pazarlığı yapmamıştık, aklım sonradan başıma geldi. Yani şimdi müslüman oldum. Ben de o zaman içki içiyordum, meyhaneye gidiyordum, dans ediyordum ama şimdi gerçekleri anladım.” diyebilir.

Bak İngiliz bile müslüman oluyor. Hoşuma gitti. Allah razı olsun, buradan iki tane hoca gönderdik. Avusturalya’da arkadaşlarımız kurs yapıyorlardı. Bizi çağırmışlardı.

“—Biz hastayız, ameliyatlıyız.” dedik, iki arkadaş gönderdik.

Çok güzel olmuş. 250 kişi toplanmış. 11 gün eğitim görmüşler. Allah razı olsun; benim gönderdiğim hocalardan da çok memnun olmuşlar. Dört tanesi de müslüman olmuş. Bir insanın eliyle bir insanın müslüman olması dünyalara değer; milyonlara, milyarlaraya değer. Bir insanın dünyasını, ahiretini kurtarmaya vesile olmuş oluyorsun. Ömrü boyunca yapacağı ibadetlerin sevabı sana da geliyor. Bayram ettim, hoşuma gitti, yüzüm güldü, keyfim yerine geldi.

Her işi Allah için yapmaya alıştıralım kendimizi. Çoluk çocuğumuzu da öyle yetiştirmeye gayret edelim ve Allah’ın hükmüne göre, Kur’an’ın emrine göre, ahlâkın gösterdiği istikamette, dürüstçe, edeplince, ahlâklıca pırıl pırıl, nurlu

bir ömür sürelim inşaallah...

c. Av Köpeğiyle Avlanmak

İkinci hadîs-i şerîf...

Tabii bizim takip ettiğimiz bu kitap konularına göre dizilmiş bir kitap değil; hadisin başındaki kelimenin ilk harfine göre dizilmiş alfabetik bir kitap olduğundan her hadiste konu değişecek. Şimdi başka bir konuya geçti.

Buhârî'nin, Müslim'in Ebû Dâvud'un Ebi's-Salebe RA'dan rivayet ettikleri avcılıkla ilgili bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:⁴

إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ الْمُكَلَّبَ وَذَكَرْتَ وَسَمَّيْتَ
فَكُلْ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ كَلْبُكَ الْمُكَلَّبَ وَإِنْ قَتَلَ
وَإِنْ أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ الَّذِي لَيْسَ بِمُكَلَّبٍ وَأَدْرَكَتْ
ذَكَاتَهُ فَكُلْ وَكُلْ مَا رَدَّ عَلَيْكَ سَهْمُكَ وَإِنْ قَتَلَ

وَسَمَّ اللَّهُ
(حم. ق. عن أبي ثعلبة)

RE. 29/2 (*İzâ erselte kelbeke'l-mükellebi, ve zekerte ve semmeyte, fekül mâ emseke aleyke kelbüke'l-mükellebü, ve in katele; ve in erselte kelbeke'llezî leyse bi-mükellebin, ve edrekte zekâtehû, fekül; ve kül mâ redde*

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.193, no:17772; Beyhakî, *Ma'rifetü'sSünen ve'l-Âsâr*, c.XV, s.82, no:5803; Ebû Sa'lebe el-Huşenî RA'dan.

aleyke sehmüke, ve in katele ve semmi'llâh.)

Belli özel yerler ve günler hariç İslâm'da avlanmak serbesttir, helaldir. Müslüman olarak, İslâmî zihniyetle bir insan av avlayabilir, yiyebilir, helaldir, Allah müsaade etmiş.

Neden? Koyunlar, kuşlar, balıklar... Allah her şeyi insanoğlu için yaratmış muhterem kardeşlerim! Allah iki cihanı Benî Âdem için yaratmış. Hem dünyayı hem ahireti Hz. Âdem Atamız'ın evlâtları olan bizler için yaratmış. Allah iki cihanı Benî Âdem için yarattı. Ağaçlar, kuşlar, koyunlar, develer, mallar mülkler, ay, güneş, bulut, yıldız, yağmur, çimen, nebat, bitki, su, hava, gıda; hepsi insanların hizmetinde...

Şeyh Sa'dî *Gülistan* isimli kitabında şöyle diyor:

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند تا تو نانی
به کف آری و به غفلت نخوری

Ebr u bâd u meh u hurşîd u felek der kârend, Tâ tû nâni be kef âriy u be gaflet ne-hâri

“Bulut, rüzgâr, ay, güneş, gökler hepsi harıl harıl çalışıyorlar, sen bir lokma ekmek eline geçiresin de onu yiyessin diye, gaflete düşmeden yaşayasın diye...”

“—Yağmur, bulut, rüzgâr, güneş, ay, gök, yer hepsi senin hizmetinde ve hepsi tıkır tıkır vazifelerini yapıyorlar; sana karşı hizmette kusur etmiyorlar. Yağmur yağıyor, yer bitiriyor, meyveler oluyor, güneş kızarttırıyor;

sen de yiyorsun.”

“—Etrafındaki bütün yaratıklar ‘Sana hizmet edeceğiz.’ diye hepsi Allah’a itaat ediyorlar da bunların hepsini Allah senin hizmetine vermiş de bu kadar seni aziz kılmış da sen Allah’a itaat etmezsen yakışık alır mı? İnsafa sığar mı be insanoğlu!” diyor.

İbrâhim Hakkı Erzurûmî Hazretleri de *Ma’rifetnâme*’sinde diyor ki:

“—Hak Teâlâ dû cihanı, iki cihanı Benî Âdem için yarattı, Benî Âdem’i de kendi ma’rifeti için yarattı.”

Ne demek?

“—İnsanoğlunu kendisini bilsin, ma’rifetullahı ersin, insan-ı kâmil olsun!” diye yarattı. “Dağda kafa gezdirsin.” diye yaratmadı ki... “Eğlensin, vur patlasın çal oynasın tarzında ömrünü geçirsin.” diye yaratmadı ki... “Yılbaşı’nda hindi dolması yesin, içki içsin, zina işlesin, kumar oynasın.” diye yaratmadı ki...

Neden yarattı Allah?

Benî Âdem’i “Kendisini bilsinler.” diye yarattı. Bilecek bir varlık yarattı. Kafa verdi, akıl verdi, zihin verdi, fikir verdi, mantık verdi, şuur verdi, hafıza verdi. Çok çeşitli mânevî güçlerle melekelerle insanoğlunu yükseltti. Bu haller koyunda yok, balıkta yok, kuşta yok; sende var. Bu kabiliyetlerin hepsini sana verdi; ta ki sen Allah’ı bilesin, bulasın Allah’a güzel kulluk edesin.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

(الذاريات:٥٦)

(*Vemâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'büdûn*) “Cinleri ve insanları bana ibadet etsinler diye yarattım.” diyor.

Bizim yaratılış gayemiz; Allah'ı bilmek, Allah'ı bulmak, Allah'a ibadet etmek... Bizim gayemiz Kapalıçarşı'da dükkân işletmek değil. Bizim gayemiz şu veya bu değil.

“—Bizim asıl gayemiz ne olmalı?”

Allah'a güzel kulluk etmek olmalı, muhterem kardeşlerim! “—Kaç kişi biliyor bu işi?”

Çok az insan biliyor. Şu camidekiler belki biliyor ama bu camidekiler İstanbul'un kaçta kaç. On milyonun kaçta kaç, elli milyonun, altmış milyonun kaçta kaç. Ben bunu radyoda, televizyonda söylesem gülerler insana. Ertesi gün gazetelerin her birisi bana ateş püskürür:

“—Bizim canımız yok mu? Hiç eğlenmeyecek miyiz? Biz buraya hep ibadete mi geldik? Bre insafsız hoca, kara sakallı!”

Kim bilir ne derler bilmiyoruz. Ben demiyorum; Kur'ân-ı Kerîm diyor:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

(الذاريات:٥٦)

(*Ve mâ halaktü*) “Yaratmadım; (*el-cinne ve'l-inse*) cinleri ve insanları, (*illâ li-ya'budûn*)

ancak ve ancak, sadece ve sadece bana ibadet etsinler diye yarattım.” (Zâriyât, 51/56)

Allah'ı bilmek için yaratıldın; bileceksin, gâfil kalmayacaksın, bulamadan, bilemeden ölmeyeceksin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ
(العمران: ١٠٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! (*İtteku'llâhe hakka tukâtihi*) Allah'tan hakkıyla korkun! Nasıl korkmak uygunsa, münasipse, korkmak nasıl olması gerekiyorsa o tarzda korkun! (*Ve lâ temûtünne illâ ve entüm muslimûn*) Sakın müslüman olmaktan başka bir şekil ile ölmeyin! Sakın müslüman olmaktan başka bir hal üzere ölmeyin! Sakın ha başka türlü ölmeyin!” (Âl-i İmran, 3/102) diyor Allah CC. “Fena ederim sizi!” diyor.

Bu ayet-i kerimede tehdit var. Bu âyet-i kerîmeden dolayı tir titremiş büyükler, ağlamışlar.

(*Ve lâ temûtünne illâ ve entüm muslimûn*) “Bak müslüman olarak ölün ha! Başka türlü ölüp gelmeyin karşıma!” diye tehdit var bu âyet-i kerîmede.

Biz ne yapıyoruz?

“—Kapalıçarşı'da dükkân açacağım, Trabzon'dan mal getireceğim, mal ihraç edece-

ğim...”

“–Eee namazları ne yaptın?”

“–Kılamadım işte, kusura bakma!”

Ben ne kusura bakacağım? Allah cezanı verecek, belânı bulacaksınız! Bana ne? Ama sen de cennete gitsen, ben kardeşin olarak sevinirim; cehenneme düşsen, üzülürüm.

İnsan üzülmez mi?

Karşıda yangın çıkmış, pencereye birisi çıkıyor; “Kurtarın beni!” diyor. Alevler eteklerini tutuşturmuş, cayır cayır yanıyor.

Acımaz mı insan?

Acır. Çok acırız. Adamlar cehenneme düşecek, ebediyen cayır cayır yanacak. Bir yanacak, ondan sonra Allah ciltlerini, vücutlarını, derilerini tazeleyecek; yine yanacak, yine tazeleyecek; azap devamlı. Bir yapıp da olup bitme tarzında değil. Dünyada insan bir defa ölür, orada azap devamlı. İşte insanın bunları bilmesi lazım.

Allah avlanmayı helâl kılmış. Var mı bir diyeceğin?

Hindistan’da bir mezhep varmış da, Japonya’da bilmem hangi felsefî doktrin varmış da, hayvanları koruma cemiyeti varmış da...

Şimdi kızdırma kafamı ha! Varsa var.

Allah müsaade ediyor. Allah bizim için yaratmış; sen ne karışyorsun? Çekil be kenara, çekil! Kes sesini! Sanki kendisi yemiyor. Yemeyenler de var ama sanki otun canı yok. Otun da bir canı

var. Otu koparıyorsun, eti yemiyorsun. Allah müsaade etmiş. Müsaade etmeseydi yemezdik; âşıklısı değiliz.

Allah'ın yasak ettiği şeye hiç heves bile etmiyoruz. Elhamdülillah! Bizi böyle yetiştiren büyüklerimizden Allah razı olsun! Allah'ın haram kıldığına tenezzül edip bakmak bile gelmiyor içimizden... El-hamdu lillah, helalleri bize yetiyor. Helal etmiş, avlanmak helal, tamam.

Hangi avlanmak helal?

Deniz avı helal. Balıkları avlayabilirsin, yiyebilirsin. Kara avı helal ama bazı hayvanlar yenilmeye müsait olmadığından onlar yasak. Şeriatimizde sıralanmış. Domuz eti haram!

Domuz eti haram! Var mı bir diyeceğin? Niye haram olmuş?

Almanya'da bir doktor program yapmış. Oradaki arkadaşım bana;

“—Hocam! Televizyonda bir hafta domuz etinin aleyhinde konuştu. Bir hıristiyan ülkesinde domuz etinin yerilmesine hayret ettim.” diyor.

İslâm ülkesinde domuz etine medhiyeler var. Güya İslâm ülkesi... Bizim memlekette Cumhuriyet gazetesi geçmiş sayıların birinde; ““Burunları sürtsün, taassupları kırılsın.’ diye bu müslümanlara zorla domuz etini yedirmeliyiz.” diyordu. Burası İslâm ülkesi, orası hıristiyan ülkesi.

Avusturalya'da domuz beslemiyorlar. Avusturalyalı da İngiliz de gayrimüslim, güzel merinos

koyunlarını besliyorlar. Etin fiyatı sudan ucuz; ye babam ye. Kebap döner... Bizim arkadaşlar da dönerciliğe heves etmişler; orada dönerciliği yaymışlar.

İşte domuz yasak, koyun helâl; var mı bir diyeceğin?

Parçalayan hayvan, avlanıp da başkasını yiyen hayvanlar yasak. Kuşlardan da öyle. Mesela kurt eti yenmez, çakal eti yenmez.

Neden? Azı dişleri var, pençesi var; parçalayıcı, et yiyici hayvanlar; onlar yenmez.

Otlayan hayvanlar yenir; koyun, deve, sığır, keçi yenilir. Bütün bu helâl avlar, hacda ihramlı iken avlanmaz. O zaman da yasak. Buyur! Allah CC öyle ferman buyurmuş.

Hepsi güzel! Helalleri de güzel, haram ettiği de isabetli, hikmetli. Her lütfu güzel, her şeyi güzel!

Av nasıl avlanır?

Silahını alırsın, gidersin, nişan alırsın, avlarsın. Bir başka usulü de var. Avcı yanına köpeğini alıyor. Zağar orayı koklar; çingır cıngır çingır çingır. Yanında köpeği de var; ne olacak şimdi?

İşte oku, Peygamber Efendimiz söylüyor:

إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ الْمُكَلَّبَ وَذَكَرْتَ وَسَمَّيْتَ
فَكُلْ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ كَلْبُكَ الْمُكَلَّبَ وَإِنْ قَتَلَ

(İzâ erselte kelbeke'l-mükellebe ve zekerte ve semmeyte fekül mâ emseke aleyke) “Av

için terbiye edilmiş olan köpeğini avın üstüne salıverdirdin mi, avı yakaladı mı, Allah'ı andın da *'Bismi'llâhi allahu ekber'* diye besmeleyle salıverdirdin mi, zikrettin mi, Allah'ın zikrini yaptın mı, tamam.”

O terbiyeli köpeğini salıverdiğin zaman; (ve *zekerte*) ve Allah'ı zikrettiğin zaman; (ve *semmeyte*) ve besmeleyi çektiğin zaman; (*fekül mâ emseke aleyke kelbûke'l-mükellebü*) bu terbiyeli köpeğinin senin için tutmuş olduğu avı yiyebilirsin. (*Ve in katele*) Tutup getirirken hayvanı öldürmüş de olsa...”

Çünkü yakaladığı hayvanı dişleriyle tutuyor. Yine de yenir

Neden? Bu, eğitilmiş köpek; kurt gibi, çakal gibi kendi tabiatının icabı olarak hayvana gidip saldırmış değil.

“—Çakalın, kurdun parçaladığı hayvan yenir mi?”

“—Yenmez.

O yasak âyet-i kerimede; o yenmez. Cins olarak onlara benziyor ama köpek terbiye edilmişse salıverdiğin zamanda Allah'ı zikredip besmeleyi çekip salıvermişsen getirdiği avı -geldiği zaman ölmüş de olsa- yiyebilirsin. Çünkü sen salıverdirdin, o getirirken ölmüş bile olsa yiyebilirsin.

وَإِنْ أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ الَّذِي لَيْسَ بِمُكَلَّبٍ وَأَدْرَكَتْ
ذَكَاتَهُ فَكُلْ

(*Ve in erselte kelbeke' llezî leyse bi-mükellebin, ve edrekte zekâtehû fekül*)

İkincisi; Terbiye edilmemiş olan köpeğin avcılıktan haberi yoksa. Diyelim ki çoban köpeğiydi, av köpeği değildi. Hayvanın avcılıktan haberi yoktu. Bir geyiği yakalamış, ayağından hart diye ısırmış. Sen de yetiştin. Veya boğazına sarılmış daha ölmemiş. (*Ve edrekte zekâtehû*) Boğazlayabildiysen, daha canlıyken kesebildiysen, (*fekül*) o zaman yersin.”

Sen kesmeden öldürmüşse, o zaman murdar olur, yiyemezsin. Anlaşıldı mı? O zaman da yiyemezsin. Çünkü köpek çoban köpeğiydi, o kurtları parçalamaya alışmış, çakalları parçalamaya alışmış. Bu hayvanı da çalılarının arasına kaçtığını gördü, arkasından koştu, yakaladı, gırtlığına sarıldı. Sen de “dur, hoş” dedin, yanına kadar gittin. Hayvan yerde debeleniyor; çek bıçağını, *Bi'smi'llâhi allahu ekber* de, kes; yiyebilirsin.

Köpek av köpeği değil, terbiye edilmiş değil. O kendisi kurt gibi parçalama arzusuyla saldırdı, avladı ama sen yetiştin, kestin. Kesince, kanını akıtınca helâl oluyor, murdar olmaktan kurtulmuş oluyor. Efendimiz; “Onu da yiyebilirsin.” diyor, bize öğretiyor.

وَكُلُّ مَا رَدَّ عَلَيْكَ سَهْمُكَ وَإِنْ قَتَلَ وَسَمَّ اللَّهُ

(*Ve kül mâ redde aleyke sehmüke, ve in katele ve semmi'llâh.*) “Attığın oktan sana gelen avı da ye! Eğer ok öldürmüş bile olsa besmeleyi

çek, ye!”

Yani atıyorsun, düşüyor; gittiğin zaman ölmüş olabilir. O artık murdar değil. Çünkü senin okunla vurulmuş oldu. Okla vurulmak, kesilmek yerine geçiyor; yenilebilir.

Demek ki, İslâm'da avcılık vardır. Deniz avı veya kara avı olabilir. Eti yenmeyen hayvanlar vardır. Bunlar umumiyetle et yiyici, parçalayıcı kuşlar ve yer hayvanlarıdır. Ötekiler yenilebilir. Ot yiyenler yenilebilir; denizdeki balıklar, balık türünden mahlûkat yenir.

Ötekiler, balık şeklinde olmayan deniz ürünleri, bizim mezhebimize göre kerahat-i tahrimiye ile mekruhtur. Ahtapot, balık şeklinde değil; sekiz tane kolu var. Mürekkep balığı, midye, istiridye, ıstakoz, yengeç, karides; bunlar bizim mezhebimize göre, –içimizde belki Şâfiî filan da vardır– Hanefî mezhebine göre kerahet-i tahrimiye ile mekruhtur. Çünkü tab'an müstekreh olan yaratıklardır.

Bizim mezhebimiz o deniz yaratıklarını tahrimen mekruh saymış. Başka mezheplerde; “Deniz ürünlerinin hepsi yenilir.” diye hüküm var.

Âyet-i kerîmede de:

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ
وَالسِّيَّارَةَ

(المائدة: ٩٦)

(Ühülle leküm saydü'l-bahri ve taàmühû,

metâan leküm ve li'sseyyâreti.) “Hem size hem de yolculara fayda olmak üzere (faydalanmanız için) deniz avı yapmak ve onu yemek size helâl kılındı.” (Mâide, 5/96) buyruluyor.

Bu âyet-i kerîme, deniz avının meşru olduğunu gösteren âyet-i kerîmedir.

d. Avlanmanın İncelikleri

Üçüncü hadîs-i şerîf de aynı konuda. Fakat kelimeler, ifadeler biraz daha farklı. Onu da hızlı okuyalım. Çünkü bu anlattığımız konu ile ilgili.

Bu da Buhârî’de, Müslim’de Adiy ibn-i Hatim RA’dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Bunları da öğrenmemiz lazım. Karşımıza çıkıyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁵

إِذَا أُرْسِلَتْ كِلَابُكَ الْمُعَلَّمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ
فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكَنَ عَلَيْكَ وَإِنْ قَتَلْنَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ
الْكَلْبُ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَهُ عَلَى
نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كِلَابٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.XVII, s.149, no:5064; Müslim, *Sahîh*, c.X, s.58, no:3561; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.30, no:2465; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.396, no:3199; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.258, no:18296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.353, no:19916; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.236, no:18655; Adiy ibn-i Hatîm RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.236, no:25812; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.287, no:1300.

فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَيَّهَا قَتَلَ وَإِنْ رَمَيْتَ الصَّيْدَ
فَوَجَدْتَهُ بَعْدَ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ لَيْسَ بِهِ إِلَّا أَثَرُ سَهْمِكَ
فَكُلْ وَإِنْ وَقَعَ فِي الْمَاءِ فَلَا تَأْكُلْ

(ق. عن عدی بن حاتم)

RE. 29/3 (*İzâ erselte kilâbeke'l-muallemete ve zekerte'sma'llâhi, fekül mim mâ emsekne aleyke, ve in katelne illâ enye'küle'l-kelbü, feinnî ehâfü en yekûne innemâ emsekehû alâ nefsihî; ve in hâletahâ kilâbün min gayrihâ felâ te'kül, feinneke lâ tedrî eyyühâ katele; ve in rameyte's-sayde fevecedtehu ba'de yevmin ev yevmeyni, leyse bihî illâ esere sehmiğe fekül ve in vekaa fi'l-mâi felâ te'kül.*)

(*İzâ erselte kilâbeke'l-müallemete*) “Talimli, öğretilmiş, terbiye edilmiş köpeklerini avda salıverdin mi, (*ve zekerte'sma'llâh*) “Bismi'llâhi Allahu ekber!” diye salarken besmeleyi de çektin mi, (*fekül mâ emsekne aleyke*) tuttukları avı ye, yiyebilirsin, helâl!”

(*Kül*) “Hemen pişirmeden ye!” mânasına değil. “Helâl oluyor.” demek. “Eve getirdiğin zaman yenilebilir.” demek.

(*Ve in katelne*) “O avı avlarken, öldürmüş bile olsalar artık ye.” Çünkü talimli köpekler, besmeleyle salıverdin. O zaman yiyebilirsin, helâl olur.

(*İllâ en ye'küle'l-kelbü*) “Köpeğin yediğini yeme! (*Feinnî ehâfü en yekûne innemâ emseke hûve alâ nefsihî*) “Kendisi için avlamış

olmasından tereddüt ederim, korkarım; onun için yememek daha ihtiyatlıdır.” diye Efendimiz yememeyi tavsiye buyurmuş.

Köpek bazen avcının avladığını yer. O zaman sahibi onu bir terbiye ediyor; “Bunu yapmayın!” diye dövüyor mu ne yapıyorsa artık. Ağzına iğne mi batırıyor, cezalandırıyor.

Bazen yer; yemiştir o helâl değildir. Peygamber Efendimiz; “Onu yeme!” diyor Çünkü köpek bu avı, terbiye edildiğinden değil kendi tabiatının, o yırtıcılığının eseri olarak avlamış gibi oluyor. O avı yemiştir, artık sen yeme! Yemeden tutarsa, ölmüş bile olsa yiyebilirsin.

Ne kadar ince ince şeyler!.. Bunları öğrenmek lazım ki, eksiklik olmasın...

(Ve in hâletahâ kilâbün min gayrihâ) “Senin talimli köpeklerinden başka köpekler de ava hücum etmişse ve o avı beraberce tutmuşlarsa, *(felâ te’kül)* yeme!”

Neden? Hangisinin öldürdüğünü bilmiyorsun da ondan. Bu avı hangisi öldürdü, tuttu bilmiyorsun. *(Feinneke lâ tedrî eyyühâ katele)* “Hangisi avı avladı ve öldürdü bilmediğinden. Belki talimsiz köpek yırtıcı hayvanlık tabiatından dolayı onu avlamıştır, o zaman haram oluyor; onu yeme! Kendi köpeğinin tuttuğu kesin değilse, başka köpekler karışmışsa o zaman yeme!”

(Ve in rameyte’s-sayde fevecedtehû ba’de yevmin ev yevmeyni) “Sen oku attın, avı o zaman bulamadın da bir veya iki gün sonra buldun. *(Leyse bihî illâ esere sehmi)* Senin okundan başka bir iz yok, senin okunla ölmüş.

(Fekül) O da helâldir, onu da yiyebilirsin. (Ve in vekaa fi'l-mâi felâ te'kül) Suyun içine düşmüşse yeme!”

Derede buldun kazı. Öyle olduğu zaman yeme. Bir iki gün sonra suyun içinde buldun; onu yeme diye Efendimiz'in öğretmesi bu.

Özetleyecek olursak: İslâm'da av; hac mevsimi dışında, Haremi Şerîf dışında helâl olan bir şey. Deniz avı, kara avı helâl... Yenilmeyen hayvanlar var. Bunları öğrenmemiz lazım, ilmihal kitaplarını okumamız lazım!

Muhterem kardeşlerim! Birisi bana:

“—Çocuklar ısrar ettiler, almadığımız zaman da komşunun evine gidiyorlar, *telesafir* oluyorlar. Onun için eve bir televizyon aldım.” diyor.

Dedim ki:

“—Vallahi hiç karışmam, vebali sana!”

O senden habersiz *telesafir*, komşunun evine gidiyor, vebali ona... Ama sen eve televizyonu aldın mı, vebali sana... Bunun şakası yok. Kadın çıktı, oynadı, şarkı söyledi, kolunu bacağını gösterdi; günahı sana. Ona da var, sana da var. Bu işin yağması yok, şakası yok. Yani böyle şey olmaz.

Helâli helâl bileceğiz, haramı haram bileceğiz; sağa sola kaymadan işimizi yapacağız.

Bir de ben ona dedim ki:

“—Bak sen eve televizyonu alıyorsun, ne oluyor? Televizyon, *telefisyon*; telef zamanı, telef makinesi.”

Neden? Beş tane mi, altı tane mi program var. Bakalım şunda ne diyor, bakalım bunda ne diyor, bakalım bunda ne var? Ha bu film güzelmiş, bunu seyredelim, ha bu bittikten sonra başka hangi film var? Zaman ne oluyor? Telef oluyor.

Televizyon olan evde çocuk hafız olamaz.

Neden? Televizyon var. Çocuk sen yokken seyredecek, annesi yokken seyredecek, okuldan geldiği zaman seyredecek. Hafız olamaz, alim olamaz. İlim yapılamaz, dinî bilgiler öğrenilemez.

Neden? Telef makinesi var. Zaman telef oluyor. Eğer çocuğunu alim olarak yetiştirmek istiyorsan, hafız olarak yetiştirmek istiyorsan, kendin evinde hayır bereket olsun istiyorsan, telef ortadan kaldıracaksın.

“—Hocam! Televizyon makinesinin ne günahı var?”

“—Şeytan bunun neresinde? İçinde mi dışında mı; sağında mı solunda mı?”

Bu kullanışa bağlı bir şey... Bizim burada da televizyon var. Burada benim vaazımı, konuşmayı yan tarafta seyrediyorlar, aşağıda seyrediyorlar. Kullanışa bağlı. Bıçak da kullanışa bağlı; silah da kullanışa bağlı; para da kullanışa bağlı... Ama eve o televizyonu aldın mı bunları öğrenemezsin, okuyamazsın, çocukları toplayamazsın; kaçarlar. Hiç almayacaksın, hiç alıştırmayacaksın. Tadını tattırdın mı, bıraktırması zordur. İçkiye alışan sarhoşu bıraktırmak zordur. Artık o meyhane köşesinde çatlayacak, patlayacak, ölecek. Alıştı mı bir

kere; zor. En iyisi alıştırmamak.

Bu gibi konuları öğrenmemiz lazım ve evimizde bir ilim saati olması lazım:

“—Çocuklar! Bizim evimizde saat sekizle dokuz arasında dinî konular okunacak; tamam mı? O vakitte hiçbirinizden hiçbir mazeret kabul etmiyorum. Burada karşımda dizileceksiniz. Albayın tâdat yaptığı gibi hepinizi tâdat edeceğim, sayacağım hepiniz tam olacaksınız.”

“—Bulaşıkları yıkayalım da öyle geleyim.”

“—Öyle şey yok! Bulaşık kalsın, gece yarısı yıka. Ama saat sekizle dokuz arasında şurada karşıma gel.”

“—Dersim var, yarın imtihan olacağız. Yazılı var.”

“—Sıfır al! Gel şuraya! Sıfır bile alacak olsan şu dersi yap.”

Her gün bir saat bunları okusak dinimizi öğreniriz. Namaz nasıl kılınacak, oruç nasıl tutulacak? Neleri yememiz lazım, neleri yemememiz lazım? Bunları kimse bilmiyor. Hiçbir haramdan, helâlden haberi yok.

Neden? Okuyacak vakit yok. Kendisi İmam Hatip okuluna gitmemiş; baba bilmez, anne bilmez. Evde televizyon var. Eve gazete geliyor, mecmua geliyor, müstehcen yayın geliyor. Her türlü menfî şey öğreniliyor, hiçbir müsbet öğretim yok. Ondan sonra bekle ki çocuk hayırlı evlat olsun.

“—Çocuk benim yolumda gitmedi. Başka türlü bir insan oldu. Bana âsi oldu.” diyor.

“—Sen ne ektin ki ne bekliyorsun? Diken ektiğin yerde buğday mı bitecek sanıyorsun? Diken ektiğin yerden diken çıkar. Ne ekersen onu biçersin.”

Onun için, “Zaman ayıracağız.” demek istiyorum. Meselâ burada bir konu geldi: Av helâldir. Şu hayvanlar yenilir, bunlar yenilmez. Önemli bir şey bu. Ne helâl, ne haram; bunu öğrenmek önemli. Çünkü insan haram lokma yedi mi, 40 sabah namazı kabul olmuyor. Hadi buyur! Bir haram lokma yediğin zaman 40 sabah namazı kabul olmuyor.

Muhterem kardeşlerim! Haramdan kaçınmadan ne dervişlik olur ne müslümanlık olur. Yunus Emre ne güzel söylüyor:

Ele geleni yersin,

Dile geleni dersin, Böyle dervişlik dursun; Sen derviş olamazsın!

O zamandan söylüyor. İlâhi olarak dinliyoruz. “Çok güzel söylemiş. Sağ olsun Yunus, var olsun.” diyoruz. Ama işin doğrusu da bu. Haram lokma yememeye de dikkat etmek lazım!

Bunları da öğretmek lazım, okutmak lazım!

Hatırlıyorum ben Kennedyler’in babası vardı; öldürülen. Con Fester Kennedy miydi, Robert Kennedy miydi neydi; birisi vardı. Sonra bir sürü Kennedyler türedi. Onların hayatlarını okudum:

Babaları otoritermiş. Hepsini akşamleyin sofranın etrafında hazır istermiş. Bütün çocukları...

Hani filmlerde filan görülüyor; uzun bir masa oluyor, mumlar yakılı. Baba ortaya uca,

anne öteki uca oturur, çocuklar dizilir ve akademik yani bilimsel konuşmalar açılmış. Herkes fikrini söylemiş. Baba çocuklarını fikir yürütmeye, muhakeme yürütmeye, konuşmaya alıştırtıyor. Tabi ciddi bir eğitimin sonunda, kimisi reisicumhur, kimisi senatör oldu, şu oldu, bu oldu. Bunlar dünya makamları fakat çocuğunu ciddi yetiştirmiş.

Bizim evimizde hiçbir ilim öğrenme saati yok, kitap okuma saati yok.

“–Kitap okuma, tutkuların en güzelidir.” diyor birisi. “–Var mı böyle bir tutkun?”

Aşkların, muhabbetlerin, tutkuların en güzeli neymiş? Kitap okumakmış.

“–Senin böyle bir tutkun var mı?”

“–Yok.”

“–Ne yaparsın?”

“–Nefes alırım, su içerim, yemek yerim, yaşarım.”

Bu da gıda, ilim de gıda; hem de en kıymetli gıda ve ilim öğrendiğin zaman en büyük sevabı kazanıyorsun. Böyle yapmıyor; millet kitap okumaktan yana değil. Yayınevi çalıştıran birisinden duydum;

“–Bizim zamane müslümanları okumuyor.” diyor. Okumuyor!

Ne olacak? Birisi video kaseti döndürecek. Çünkü millet okumuyor ancak seyrediyor. Veyahut ses bandı, teyp bandı olacak. Arabayla giderken arabanın teybine koyacak, oradan dinleyecek.

Ankara'ya gidinceye kadar altı saat... Yarısında da bıkar, artık kapatır. Neyse yolda ne öğrenirse o oluyor. Ona da razıyız ama insan ciddi kitapları okumalı!

Okuma alışkanlığı, okuma tutkusu yoksa bir insanda; o büyük bir insan olamaz. O evden büyük bir insan yetişmez.

Okuma alışkanlığı olacak. Bunu önemli bir şey olarak uygulamaya geçirin!

e. Kapıda İzin İstenmesi

Bugünün sonuncu hadîs-i şerifi...

Bu da pek çok kaynaktan Ebû Mûsa el-Eş'arî ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan ve daha başka râvîlerden –*rıdvanu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn*– rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:⁶

إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنَ لَهُ فَلْيَرْجِعْ

(مالك حم. ق. د. عن أبي موسى وأبي سعيد معاً طب. ض. عن جندب البجلي)

RE. 29/4 (*İze'ste'zene ehadüküm selâsen,*

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.265, no:5776; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.103, no:4006; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.395, no:4509; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.403, no:19627; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.193; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.218, no:1447; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.II, s.321, no:734; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.115, no:1360; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.339, no:17442; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.168, no:1687; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.90, no:12820; Cündeb ibn-i Süfyan RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.105, no:25204; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.293, no:1309.

felem yü'zen lehû, felyerci')

(İze'ste'zene ehadüküm selâsen) “Sizden biriniz üç defa izin istediği halde, *(felem yü'zen lehû)* izin verilmezse, *(felyerci')* dönsün.”

Ne demek bu?

İslâm'ın âdâb-ı muâşeretü var. Âdâb-ı muâşeret, nezaket kaideleri; bunları öğreneceksiniz. Geçen haftalarda söyledim. Çarşamba Müftüsü Ahmed Hulusi Efendi *Mecmâu'l-Âdâb* diye bir

kitap yazmış, orada her şeyin âdâbını yazmış. Böyle kitaplara büyük ihtiyaç var. Her şeyi âdabına göre uygun yapmayı öğrenmemiz lazım!

Âdâbdan birisi de nedir?

İnsan bir yere gittiği zaman kapıda üç defa izin isteyecek. Birisinin evine ziyarete gitti, bir kapıya gitti; ev, büro veya kapalı bir kapı. Oraya gittiği zaman, kapıda üç defa izin isteyecek.

İzin istemek muhtelif şekillerde olur: Seslenmekle olur: “—Filanca evde mi acaba? Orada kimse yok mu?” gibi şeyler.

Veya vurmakla olur, tak tak tak vurursun. Eskiden kapılarda tokmak vardı, vurulurdu; şimdi zil var. Zil, çalılıyorsun; cik cik cik kuş sesi çıkıyor veya zil zırlıyor içeriye bir ikaz.

Üç defa izin isteyecek. “Eğer izin verilmezse, kapı açılmazsa, içeri girme müsaadesi olmazsa, o zaman dön, üçten fazla zorlama!” deniliyor hadîs-i şerifte; İslâm nezaket dini olduğundan tavsiye bu.

Şimdi bu devirde sizin yapageldiğiniz şeylerden; “gayet normal” demeyin. Bu törelerin, âdetlerin hiçbirisinin olmadığı bir topluma, bir cemiyete Rasûlüllah Efendimiz SAS bütün bunları âdab olarak öğretti. Millet *sellemehü’s-selâm*, paldır küldür girer çıkardı; evlerin kapısı yoktu, inşaatlar muntazam değildi, hurma dallarındandı. Evin kapısı olan yere belki bir örtü asılıyordu. Her şey böyleydi. Şimdi çifte kapılar, demir kapılar, çifte kilitler, ziller, her şey var. Ama eskiden, böyle değilken Efendimiz diyor ki:

“—Bir insanın yanına pattadak girme!”

İzin istenecek. Kapalı bir kapıdan üç defa izin istenecek; verirse girilecek, verilmezse veya cevap olmazsa dönülecek.

Bir insan bir kapıya gittiği zaman kapıya direkt de durmayacak. Sağ yanlı veya arkasını dönecek; yüzü oraya bakmayacak. Kapı açıldı.

“—Kim o?”

“—Ahmet Bey evde mi? Onu görecektim de. Ben filanca.”

Çünkü kapıyı açan kadın açık olabilir. Hatta, “Bir insan açık kapı ve pencereden baksa, içeri girmiş gibi günah olur.” diyor Peygamber Efendimiz. İslâmî töre böyle. Başkasının kapısına da, penceresine de, açık şeyine de bakmayacak. Öyle her tarafa bakmak yok. Açık bile olsa bakmayacak.

Onun için ilk açıldığı anda görmemek için, kapıda da direkt kapıya doğru durmayacak;

yanını dönmüş olacak veya arkası dönük başka yere bakıyormuş gibi duracak. Gerçi şimdi kapılarda gözetleme delikleri var. Millet içeriden bakıyor, kim olduğunu anlıyor. Onların olmadığı zamanda üç defa çalınır; ondan sonra açılırsa maksat beyan edilir, davet edilirse içeri girilir. “Müsait değil.” denilirse darılmadan dönülür.

Çünkü müsait olmayabilir. Ev hâlidir, bin bir türlü şey vardır; müsait de olmayabilir. İnsanın bu olgunluğu da göstermesi lazım! Tabii mümkünse önceden geleceğini bildirmesi, telefon etmesi, saat alması uygun olur. Bunlar güzel kaideler, nezaket kaideleri. İzin alacak.

Kur’ân-ı Kerîm’de de bu hususa dair âdap beyan edilmiş. Biz de her işimizi âdâba uygun bir tarzda yapmaya gayret edelim.

Allah hepinizden, hepimizden razı olsun ve her işimizi nezaket kaidelerine, âdâba uygun tarzda yapmaya cümlemizi muvaffak eylesin... Ömrümüzü ârif, edip, zarif, kâmil, sâlih kullar olarak yaşamayı, geçirmeyi, Rabbimizin huzuruna sevaplar kazanmış, yüzü ak, alını açık varmayı; cennetiyle cemaliyle müşerref olmayı cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
05. 01. 1992 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

